

**Vejledning om opstilling til
kommunal- og regionsrådsvalg
2025**

Godkendt af Landsledelsen den 7. december 2023

1. Indledning

Kommunal- og regionsrådsvalg afholdes efter faste regler tredje tirsdag i november hvert fjerde år. Næste kommunal- og regionsrådsvalg skal således afholdes tirsdag den 18. november 2025.

Klare og fyldestgørende opstillingsprocedurer skaber gennemsigtighed og giver de bedste forudsætninger for en god valgkamp. Opstilling af kandidater til kommunal- og regionsrådsvalg har gennem tiderne givet anledning tvivl og diskussioner og i enkelte tilfælde skabt splid rundt omkring i SF. Ofte er uenighederne blevet nærret af den almindelige kappestrid om de gode placeringer og folks personlige ambitioner. Det er derfor vigtigt altid at have orden i de formelle ting omkring valget - både i forhold til opstillingerne lokalt i partiforeningen/regionen og i forhold til anmeldelsen af SF-listen til den lokale valgmyndighed.

Ud over det formelle er det naturligvis også vigtigt, at der bliver opstillet dygtige kandidater – og at der som det fastslås i partilovenes § 2 – samlet set opstilles et bredt kandidatkorps med hensyn til køn, alder samt uddannelsesmæssig, social og etnisk baggrund, så vi kan appellere til en bred gruppe af SF vælgere.

Til forskel fra opstilling til folketings- og EU-valg er SF's regler for kommunalvalg meget lidt præcise. Det skyldes, at opstillingsformer og tidspunkt for opstilling er forskellige afhængig af, om det foregår i en lille landkommune, større provinsby eller en stor bykommune som København eller Aarhus. I de større byer må man nødvendigvis være i god tid, dels for at få tid til profilering, dels fordi det er meget mere omstændeligt at opstille i et område med 2000 medlemmer end i en lille partiforening med 15 medlemmer. Hvad angår opstillingsproceduren til regionsrådsvalget gælder også helt særlige forhold, som skyldes, at opstillingerne af kandidater som oftest både kan finde sted i de enkelte partiforeninger, på tværs af partiforeningerne og i regionsorganisationer.

Nærværende vejledning er godkendt af landsledelsen. Partiforeningerne og regionsorganisationerne skal anvende vejledningen. I modsat fald risikerer man dels, at opstillinger efterfølgende kan blive underkendt af landsledelsen. Og dels skal man også gøre sig klart, at det er svært at ændre opstillinger efterfølgende, hvis der er noget man har glemt og opstillingen i øvrigt er forløbet korrekt. I SF's love § 24, stk. 2. understreges nemlig, at en " ... lovlig gennemført kandidatopstilling kan ikke ændres", med mindre landsledelsen giver tilladelse.

Vejledningen indeholder tre typer vejledning: Lovbundne regler, bestemmelser/retningslinjer fastsat af landsledelsen, anbefalinger (som kan afviges) på grundlag af indhøstet erfaring med opstilling af valgmuligheder og frarådelse (som kan tilvælges). Udvidet råd og vejledning kan altid indhentes ved henvendelse hos Ole Hvas (6162 3273; ole.hvas@ft.dk) eller Jens Andersen (3337 4487; jens.andersen@ft.dk).

2. Hvem er ansvarlig for opstillingerne?

Lovene slår klart fast, at det er storkredsbestyrelsen (§ 5, stk. 3), som er ansvarlig for opstillingen til regionsrådsvalget. Er der flere storkredse inden for en region, skal de i fællesskab fastsætte bestemmelser om, hvordan opstilling til regionsrådsvalg foregår, og hvordan den politik, der skal føres i regionsrådet, fastlægges.

Partiforeningsbestyrelsen (§ 4, stk. 6) er ansvarlig for opstilling til kommunalvalget i den/de kommuner, som partiforeningen dækker. Er der flere partiforeninger inden for en kommune, skal de i fællesskab foretage opstilling til kommunalbestyrelsesvalg og fastlægge den politik, der skal føres i kommunalbestyrelsen.

Partiforeningsbestyrelsen/partiforeningsbestyrelserne kan bemyndige en nærmere fastlagt personkreds til at være ansvarlig på bestyrelsens/bestyrelsernes vegne.

Eftersom storkredsbestyrelsen har et særligt ansvar for "partiforeningsarbejdet i de områder af storkredsen, hvor partiforeningsarbejdet reelt ikke fungerer" (§ 5, stk. 3) eller SF ikke har været opstillet ved valget i 2021, bør storkredsbestyrelsen i god tid før valget foretage en rundringning til alle

partiforeninger i området og tjekke, om de har gang i opstillingsarbejdet. Og i de områder SF ikke var opstillet i 2021 bør storkredsen i samarbejde med partikontoret aftale, hvad man kan gøre af særlige indsatser for at sikre opstilling ved det kommende valg.

Vi opfordrer til, at man går i gang hurtigst muligt med begge indsatser, fordi det tager tid både at planlægge opstilling, finde kandidater og sætte en lokal dagsorden.

3. Hvornår gennemføres opstillingerne?

Der er ingen generelle regler for, hvornår opstillingerne skal være færdige (udover sidste frist i valgloven, se senere). I praksis vil der være partiforeninger og storkredsorganisationer, der indleder fastlæggelse af procedure og afholdelse af urafstemning/opstillingsmøde i begyndelsen af 2024. Enkelte partiforeninger foretager først deres opstilling midt i 2025. Der skal advares imod at opstillingen foretages for tæt på valget, med mindre gode grunde gives, ex. mangel på de rette kandidater. For hvis man skal præge den lokale dagsorden og præsentere nye ansigter, så tager det tid.

Langt de fleste partiforeninger og regionsorganisationer foretager dog opstillingerne i løbet af første halvår af 2025, hvilket kan anbefales, dels fordi det giver tid til en ordentlig opstillingsprocedure, dels giver mulighed for tid til lancering af eventuelle nye kandidater.

4. Hvem kan opstille?

I følge partiets love (§ 38, stk. 1+3) skal en kandidat have været medlem af partiet i mindst et år på det tidspunkt, hvor kommune- og regionsvalget afholdes, dvs. d. 18. november 2024. Med andre ord: Et medlem skal være indmeldt i SF seneste d. 18. november 2024 for at kunne stille op som kandidat.

Landsledelsen kan - i særlige tilfælde - dispensere fra denne regel, jf. afsnit 9.

Medlemmer, der er i restance med partiskat, er ikke opstillingsberettigede (§ 38, stk. 4)! I lovene er ikke specifikt nævnt noget om kontingentrestance i forbindelse med valgbarhedsreglerne. Det skyldes, at manglende indbetaling af kontingent efter to påmindelser medfører, at medlemskabet betragtes som ophørt (jf. § 43 stk. 1), hvorved valgbarhed bortfalder med medlemsrettighederne. Med andre ord: Det forudsættes, at medlemmer, som ønsker at kandidere til kommune- eller regionsvalget, ikke er i kontingentrestance.

5. Opstillingsprocessens hovedtræk

I SF's love står der i § 24 følgende:

”Opstilling af kandidater samt valg af opstillingsform til kommunalbestyrelser og regionsråd sker på et dertil indkaldt medlemsmøde, en generalforsamling eller ved en urafstemning. Opstilling af kandidater til kommunale valg foretages samlet for den enkelte kommune og region.”

Man kan formelt set både planlægge opstillingsform, -procedure samt udpege kandidater på et og samme møde. Og dette kan også være en rimelig procedure i en lille partiforening, hvor alle kender alle, og der ikke er uenigheder om procedure, og om hvem der skal opstilles. Men ellers skal man på baggrund af en række tilfælde i især større partiforeninger anbefale, at opstillingsprocessen deles i to: 1) Fastlæggelse af anmeldelsesform og opstillingsprocedure og 2) Valg af kandidater.

5.1 Fastlæggelse af anmeldelsesform og opstillingsprocedure

I forhold til opstillinger til regionerne er det som udgangspunkt den øverste fælles myndighed, typisk repræsentantskabet med medlemmer fra hver partiforening, der træffer beslutning om opstillingsproceduren, anmeldelsesform mv.

I partiforeningerne er det som udgangspunkt et medlemsmøde eller en generalforsamling, der træffer beslutning om opstillingsproceduren, anmeldelsesform mv. Alle medlemmer skal være skriftligt indkaldt til mødet, og at det skal af dagsordenen fremgå, at der skal vedtages anmeldelsesform og opstillingsprocedure.

I henhold til § 23 i SF's partilove er det sådan, at ved beslutninger om opstillingsregler og opstilling til kommunal- og regionsrådsvalg har medlemmer stemmeret i den kommune/region, hvor de bor. Et medlem, der er medlem af en anden partiforening end den, i hvis område medlemmet bor, skal i god tid overfor opstillingsmyndigheden gøre opmærksom på sin stemmeret.

Møderne skal indkaldes med de lokale vedtægters minimumsfrister. Det kan anbefales, at indkaldelsen til så vigtigt et møde sker med en lang frist eller forvarsel. Det må også anbefales, at bestyrelsen som bilag til dagsordenen vedlægger et udkast til opstillingsprocedure, evt. med angivelse af alternativer.

I forbindelse med fastlæggelse af anmeldelsesform skal der tages stilling til følgende:

- a) anmeldelsesform – sideordnet opstilling eller partiliste. Valgmatematikken bag de to opstillingsformer gennemgås i henholdsvis § 85 og 86 i lov om kommunale og regionale valg: <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/13> og hovedprincipperne kan også ses nedenfor i afsnit 7. Husk at der uanset opstillingsform altid skal tages stilling til kandidaternes rækkefølge op stemmesedlen ved et kommunal- og regionalvalg, da "Kandidaterne skal anføres på kandidatlisten i den rækkefølge, hvori de ønskes anført på stemmesedlen" (jf. § 24, stk. 2 i lov om kommunale- og regionale valg).
- b) opstillingsform - om kandidaterne skal vælges ved urafstemning, eller afstemningen skal foregå på et opstillingsmøde (generalforsamling eller dertil indkaldt medlemsmøde). Vedr. urafstemning se nedenfor i afsnit 6.
- c) om kandidaterne skal vælges i en eller flere runder. Der kan f.eks. være en A- og B-liste: Nogle steder deler man listen op i A) en kreds af mennesker, som gerne vil vælges og B) en kreds af mennesker, som primært er på listen, fordi de vil bakke op og trække stemmer. I de tilfælde er det ikke ualmindeligt, at partiforeninger/storkredsorganisationer kun sender A-listen til urafstemning og opstiller resten på hhv. et medlemsmøde og storkredsbestyrelsesmøde. Evt. på et senere tidspunkt. Men dette skal så fremgå af opstillingsproceduren! Det er også muligt at beslutte, at spidskandidaten/borgmesterkandidaten(er) vælges særskilt. Endelig kan man beslutte, at listen kan suppleres senere, hvis der ikke opstilles kandidater nok i første runde. Hvis der anvendes B-liste/supplering, er det vigtigt, at listens sammensætning og prioritering godkendes. Hvis ikke ved en urafstemning, så på et dertil indkaldt medlemsmøde i partiforeningen og storkredsbestyrelsen i regionerne.
- d) hvordan kandidater godkendes. I udgangspunktet er det den kompetente partimyndighed¹, som beslutter om et medlem overhovedet kan opstille som kandidat for SF. Det gælder også kandidater på evt. B-liste. Uanset hvor på listen man står, kan man i princippet blive valgt eller som suppleant komme til at indtræde i kommunalbestyrelsen i løbet af valgperioden.
- e) detaljerede procedureregler, bl.a. indeholdende frist for, hvornår kandidater skal melde sig, hvordan kandidater kan melde deres kandidatur, om der er krav om stillere, hvordan de kan præsentere sig (herunder spørgsmålet om hvorvidt det er tilladt en kandidat at anbefale en anden kandidat i kandidatpræsentationen), tidspunkt for afholdelse af urafstemning eller opstillingsmøde, og hvad der skal ske i tilfælde af stemmelighed blandt de opstillede kandidater.
- f) der skal tages stilling til hvor mange kandidater, man skal kunne stemme på, jf. afsnit 5.2.2.
- g) hvad der skal ske, hvis en eller flere kandidater trækker sig fra listen, inden den afleveres til valgmyndigheden i kommunen/regionen. I hvilken udstrækning skal opstillingsproceduren gå om og/eller

¹ Den kompetente partimyndighed er på partiforeningsniveau typisk opstillingsmødet eller generalforsamlingen; på storkreds niveau repræsentantskabet.

ske oprykning af kandidater.

i) markedsføring af kandidaterne - evt. stillingtagen til etiske regler i forhold til annoncering og "markedsføring" af kandidaterne. Skal SF eks. markedsføre én borgmesterkandidat eller markedsfører man et team eller begge dele etc.?

j) "håndfæstning" af kandidater - stillingtagen til om partiforeningen/storkredsorganisationen i forbindelse med kandidatopstillingen skal kræve en "håndfæstning" af kandidaterne.

k) evt. første drøftelse af mulighederne for indgåelse af evt. valgforbund.

Det er vigtigt at de vedtagne regler nedskrives, evt. i form af et referat. Reglerne bør offentliggøres i et evt. medlemsblad, og hvis ikke dette findes, tilgå alle kandidater, bestyrelse, partiforeninger mv.

5.2 Valg af kandidater

Andet led i opstillingsprocessen er, at man foretager valg af kandidater efter den procedure man vedtog i første led.

Uanset om valget foregår på medlemsmøde/generalforsamling eller ved urafstemning, skal man være opmærksom på følgende vedr. stemmeret:

- Et medlem, der er medlem af en anden partiforening end den, i hvis område medlemmet bor, eller slet ikke er medlem af nogen partiforening, har ved urafstemninger ved opstilling af kandidater til regionsråds- og kommunalvalg stemmeret, hvor vedkommende medlem bor. Det er medlemmets eget ansvar i god tid overfor opstillingsmyndigheden at gøre opmærksom på sin stemmeret.
- Alle medlemmer i kommunen/regionen har stemmeret ifm. opstilling. I henhold til SF's love er medlemskab gyldigt når, indmeldelsen er registreret i partisekretariatet, godkendt af partiforeningen og første kontingent betalt. For betalende medlemmer af SFU under 26 år og som led i introduktionsmedlemskab kan landsledelsen dog beslutte, at der ikke opkræves kontingent. For disse medlemmer er medlemskab gyldigt, når det er registreret i partisekretariatet og godkendt af partiforeningen.

5.2.1 Regler og råd ved valg på medlemsmøde/generalforsamling

I forbindelse med indkaldelsen til det andet opstillingsmøde skal den vedtagne procedure mv. være bekendtgjort for alle stemmeberettigede medlemmer. Hvis frister for opstilling af kandidater ligger før selve det andet opstillingsmøde, skal dette være bekendtgjort for medlemmerne ved særskilt meddelelse. Til at forestå optælling af stemmer i forbindelse med de fastlagte afstemninger, nedsættes et stemmeudvalg, evt. et nyt stemmeudvalg for hver afstemningsrunde (for at undgå inhabilitetsproblemer i en lille forsamling).

I forbindelse med hver enkelt afstemningsrunde (ved opdeling af listen i flere grupper) bør kandidaterne have mulighed for at præsentere sig mundtligt ud over, hvad der måtte være fastlagt af skriftlig kandidatpræsentation.

5.2.2. Regler og råd ved valg ved urafstemning

a) Hvor mange kandidater skal der stemmes på.

Det antal kandidater, der skal stemmes på ved urafstemningen, må afhænge af flere forhold:

- Hvor mange kandidater SF kan forvente at få valgt i det pågældende område?
- Hvor mange kandidater, der skal opstilles. Der er fx. forskel på, om man ved urafstemningen skal foretage en prioritering til nogle på pladser (få stemmer), eller om man fx. skal sammensætte en hel eller længere liste (flere stemmer - også flere end det forventede mandattal).

Nedenstående tabel bygger på den tommelfingerregel, at der skal afgives et antal stemmer, der svarer til det antal mandater, som SF må forvente at få valgt.

Forventede antal SF-mandater i den pågældende kommune:	Stemmer, som skal afgives ved urafstemningen:
0	1
0-1	1
1	1
1-2	1, alternativ 1-2 (mindst 1, højst 2)
2	1-2, alternativ 2
2-3	2, alternativ 2-3
3	2-3, alternativ 3
3-4	3, alternativ 3-4
4	3-4, alternativ 4

b) Nedsættelse af stemmeudvalg

Der skal nedsættes et stemmeudvalg på mindst 3 personer for så vidt angår opstilling til et kommunevalg og 5 personer for så vidt angår regionsvalg, så man kan få et nogenlunde bredt udsnit af partiforeninger repræsenteret. Udvalget skal stå for udformning af stemmeseddel, udsendelse, optælling m.m. Der må ikke være kandidater eller deres nære pårørende i stemmeudvalget (i tilfælde af faste stående stemmeudvalg skal personer, der evt. selv kandiderer, afstå fra at deltage i stemmeudvalgets arbejde i forbindelse med den pågældende valghandling)! Det er vigtigt, at stemmeudvalget er indstillet på at "holde lav profil" omkring profilering af personlige favoritter.

c) Stemmeafgivning

Urafstemning kan foregå pr. brev, ved fremmøde eller elektronisk. Uanset hvilken form, der anvendes, skal alle stemmeberettigede sikres mulighed for at deltage i afstemningen, og hemmelig stemmeafgivning og pålidelighed skal sikres.

Ved afstemning pr. brev skal der anvendes postboks eller en tilsvarende sikret boks. Hvis der anvendes postboks er det vigtigt, at det nedsatte stemmeudvalg meget hurtigt får reserveret en postboks, da det kan tage nogen tid hos postvæsenet at få en sådan. "Poste restante" er ikke en postboks, og derfor klart ulovlig. En aftale med et posthus om et "Postboksnummer" og opsamling af alle afstemningsbreve til afhentning på et nærmere aftalt tidspunkt må derimod opfattes om en praktisk gennemførelse om kravet om anvendelse af postboks.

Ved brug af elektronisk afstemning skal partikontorets system til afstemning bruges eller afstemningsmetoden skal godkendes af landssekretæren forud. Hvis man ønsker at bruge partikontorets system til elektronisk afstemning, skal dette aftales med Pernille Kristensen pernille.kristensen@ft.dk i god tid inden afstemningen.

Hvis det skal være muligt, at der kan afgives stemme ved fremmøde, skal reglerne herfor beskrives i opstillingsproceduren. Dette frarådes ved brug af elektronisk afstemning. Der kan ikke afgives stemme efter at stemmeoptællingen er påbegyndt.

d) Anvendelse af dobbeltkuverter til returnering af stemmesedlen ved brevafstemning.

1. Der skal vedlægges en lille kuvert (fx A6-størrelse), som stemmesedlen kan indlægges i (anonym kuvert). På forsiden kan evt. påtrykkes tekst med labels: "Stemmesedlen lægges i denne kuvert, hvorefter kuverten lægges i svarkuverten".

2. Der skal vedlægges en svarkuvert (fx A5-størrelse), hvorpå man påsætter afsenderadresse (medlemmets)

af hensyn til registreringen, således at man dels kan kontrollere, om folk har stemmeret i området, dels kan kontrollere, at man ikke afgiver sin stemme to gange. Svarkuerten skal være adresseret til postboksen, hvor stemmesedlen skal indleveres. Påfør kun organisationsnavn, postboksnummer og postnummer/by.

e) Afstemningsperioden

Der bør her afsættes en periode på 10-20 dage til selve urafstemningen. En alt for lang periode kan betyde, at medlemmerne "glemmer" urafstemningen.

f) Stemmeberettigede

Til brug ved selve urafstemningen skal stemmeudvalget anvende medlemsoplysninger fra partikontoret. Der kan bestilles adresse-labels (bed om 2 sæt, så der er til både udsendelses- og svarkuverter) og tjeklister. Der bør fastsættes en skæringsdag for, hvornår medlemmer skal være registreret i partisekretariatet, og for hvornår første kontingent skal være betalt. Disse skæringsdatoer bør ligge så tæt på udsendelse af stemmesedlerne som muligt.

g) Afsenderadresse

Stemmematerialet skal forsynes med afsenderadresse, således at stemmeudvalget kan håndtere returpost.

h) Frankeret svarkuvert

Man kan vælge at vedlægge en frankeret svarkuvert. Det kræver enten knofedt i valgudvalget med frankering af svarkuverter eller også, at man bestiller et specielt nummer på posthuset; eksempelvis: +++ 0300 +++, som så også skal angives på adresselabelen og "Sendes ufrankeret, modtageren betaler portoen" i frimærkefeltet. Sådanne breve er et par dage længere undervejs, hvilket man skal gøre medlemmerne opmærksomme på. Den sidste løsning bør man kun benytte sig af i større partiforeninger og regionerne. Frankerede svarkuverter øger erfaringsmæssigt stemmedeltagelsen.

i) Tømning af postboks

Tømning af postboksen skal ske samme dag, som optællingen skal finde sted, og med deltagelse af - i hvert fald - 2 af stemmeudvalgets medlemmer (aftales af stemmeudvalget). Ligeledes bør postboksen tømmes et par dage efter deadline for at hente for sent indkomne kuverter. Disse kuverter må ikke åbnes, og stemmeudvalget skal sikre, at de bliver destrueret.

j) Optælling af stemmer

Inden åbning af svarkuverterne tjekkes afsenderadresse med kontrolliste, således at intet medlem stemmer mere end en gang. Anonymt returnerede stemmekuverter skal erklæres ugyldige. Det er derimod rimeligt at godtage stemmesedler, selvom de ikke er returneret i den autoriserede returkuvert under forudsætning af, at kuerten er påført tydelig medlem/afsenderadresse.

Herefter åbnes svarkuverterne og stemmeseddel-kuverterne udtages. Hvis der forekommer to stemmeseddel-kuverter i samme svarkuvert, bør stemmesedlerne erklæres ugyldige. Stemmeseddel-kuverterne åbnes først, når alle returkuverterne er åbnet (dermed sikres fuld anonymitet). Stemmesedlerne kontrolleres for det korrekte stemmeantal og erklæres for ugyldige ved afvigelse fra fastlagte stemmeantal.

Stemmeudvalget bekendtgør efter optællingen afstemningsresultatet for de opstillede kandidater, partiforenings- og regionsbestyrelse.

Partikontoret vil meget gerne være behjælpelig med både konsulent og teknisk bistand i forbindelse med både traditionelle brev-urafstemninger eller i forbindelse med elektronisk urafstemning og lister; og labels til brug for urafstemningen skal som nævnt altid rekvireres fra partikontoret.

Opstilling på møde eller ved urafstemning?

Skal man vælge urafstemning eller opstille på et medlemsmøde/generalforsamling? For det første skal det

understreges at SF's love hjemler begge muligheder. Derfor kan man ikke give meget håndfaste råd på dette område, men man bør gennemtænke de forskellige fordele og ulemper, der er ved begge metoder:

Fordelen ved urafstemning er selvfølgelig at alle medlemmer får mulighed for at gøre sin indflydelse gældende – i det mindste når man skal vælge imellem de opstillede. Ulempen er lidt forsimplet at tilfældigheder eller "kendiseffekten" bliver for afgørende, når listen sammensættes – især i partiforeninger med ringe aktivitet eller ringe medlemskommunikation.

Fordelen ved opstilling på et medlemsmøde/generalforsamling er, at man mere dybtgående kan gennemdiskutere, hvem der bør repræsentere SF og dermed være nummer 1, 2, 3 etc., og hvordan man sikrer bredde i henseende til alder, køn, erhverv, lokalsamfund etc. Ulempen er selvfølgelig at det så primært bliver de aktives demokrati.

Men summa summarum, er rådet, at man på det første møde, hvor proceduren fastlægges, får gennemdiskuteret fordele og ulemper ved begge metoder. I den forbindelse bør man måske også overveje om man ønsker en hybrid, således forstået om der ex. skal være urafstemning til valg af spidskandidat eller de første fem på listen etc.

6. Efter valg af kandidater til kommunal- og regionsvalg

Lige så snart opstillingerne er på plads, skal partikontoret have besked, således at man kan servicere kandidaterne mht. kurser, relevant materiale mm; og sidst men ikke mindst danne sig et overblik over SF's opstillinger.

Beskeden til partikontoret skal indeholde kandidaternes: Navn, adresse, tlf., mail, køn, alder, beskæftigelse, fagforeningstilknudning/elevorganisation/evt. SFU.

Den lokale presse bør orienteres om SF's opstilling. Udsend en pressemeddelelse, hvor spidskandidaterne præsenteres - og så er valgkampen godt i gang!

7. Anmeldelsesformer

Den kommunale valglov hjemler to muligheder. Principperne er som følger:

A. Sideordnet opstilling

Sideordnet opstilling indebærer, at kandidaterne vælges i rækkefølge efter deres personlige stemmetal. Der skal altid tages stilling til kandidaternes rækkefølge på stemmesedlen til kommunal- og regionalvalg – også ved sideordnet opstilling.

B. Partiliste

Der udregnes et fordelingstal ved at partiets samlede stemmetal divideres med det antal mandater partiet har opnået plus 1. Kandidater, der har opnået et personligt stemmetal, der er lig med eller større end fordelingstallet er valgt. Kandidater, der har opnået færre personlige stemmer end fordelingstallet, tildeles i rækkefølge efter deres nummer på partilisten, og så langt listestemmerne rækker, et så stort antal stemmer, at summen af personlige stemmer og listestemmer udgør fordelingstallet. Kandidater, der på denne måde opnår et stemmetal, der er lig med fordelingstallet, er valgt. Opnås det ikke herved at få besat de mandater, der er tilfaldet kandidatlisten, er de øvrige kandidater valgt i rækkefølge efter størrelsen af de opnåede stemmetal (personlige stemmer og listestemmer tilsammen). Har to eller flere kandidater opnået samme stemmetal, er den eller de kandidater, der står først på partilisten, valgt.

Partilisten indebærer med meget stor sandsynlighed, at kandidaterne vælges i den rækkefølge, som de er opstillet. Hvis dette ikke skal være tilfældet, forudsætter det, at en kandidat længere nede på listen opnår fordelingstallet, eller at listestemmerne er brugt op. Det sidste sker typisk, hvor SF får valgt mange.

8. Praktiske råd vedr. indlevering af kandidatliste og evt. valgforbund til kommune/region og vedr. indsamling af stillere

A. Procedurer og deadlines skal overholdes! I den kommunale valglov § 23 står: "Senest kl. 12 tirsdagen 7 uger før valgdagen skal kandidatlistene være indleveret til formanden for valgbestyrelsen". Dvs. senest tirsdag d. 30. september 2025 kl. 12. Men lad være med at vente til sidste øjeblik. Listerne kan afleveres allerede to uger før. Man skal være opmærksom på, at der kan ske ændringer af den kommunale valglov op til valget og præciseringer af frister og lignende. Men Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsteder altid en ny vejledning i den kommunale valglov op til valget. Den vil blive udsendt lige så snart den måtte foreligge – formodentlig august 2024.

Det er meget vigtigt, at man overholder de foreskrevne procedurer og deadlines m.h.t. indlevering af kandidatliste, stillerliste og evt. valgforbund. Hvis man ikke er meget omhyggelig med ovennævnte procedurer og deadlines, kan SF's opstilling og/eller mulighed for valgforbund glippe. Der er desværre fortilfælde for begge dele i SF's historie!

For at være helt sikker på, at man overholder regler og procedurer, bør man udpege to ansvarlige i partiforeningen/fællesbestyrelsen eller storkredsbestyrelsen, som begge påser og har ansvaret for, at alle frister og procedurer overholdes. Konkret skal vi foreslå formanden og spidskandidaten som ansvarlige. De har ofte hver på sin måde føling med SF's bagland og administrationen på rådhuset/regionens hovedsekretariat.

B. Kandidat- og stillerliste

Kandidat- og stillerliste skal hentes på rådhuset eller regionens hovedsekretariat. Man kan altså ikke bruge en uautoriseret liste.

Valgbestyrelsen fritager efter anmodning de kandidatlistere, der ved sidste kommunalbestyrelsesvalg henholdsvis regionsrådsvalg opnåede repræsentation i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, og som tirsdagen 9 uger før valgdagen fortsat er repræsenteret i kommunalbestyrelsen henholdsvis regionsrådet, for kravet om indsamling af underskrifter fra et mindsteantal stillere. Derfor skal man huske at anmode om fritagelse, hvis man er repræsenteret i forvejen. Men hvis man ikke har været repræsenteret i kommunalbestyrelse op til valget skal man skaffe stillere.

Man skal som hovedregel skaffe mindst 25 stillere til kommunevalget og mellem 50 og 150 stillere til regionsrådsvalget. Men der er særlige regler for en række store kommuner og regioner. Tjek efter i vejledningen fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, der som nævnt udsendes i eftersommeren 2024 eller på det lokale rådhus eller regionssekretariat. Senest 13 uger før valgdagen bekendtgøres antallet af stillere. Sørg for at have rigeligt med stillere. Enkelte af stillerne bliver måske ikke godkendt, fordi de er flyttet fra kommunen eller har stillet for andre partier.

Lad vær med at vente til den sidste dag med at aflevere stiller- og kandidatliste. Der kan gå et eller andet galt, eller også får I pludselig problemer med at skaffe det fornødne antal stillere. Listen kan i øvrigt afleveres allerede 14 dage før deadline.

C. Valgforbund.

I følge den kommunale valglovs § 38 stk. 1 kan kandidatlistere indgå valgforbund. Listen kan kun indgå i ét valgforbund.

Skriftlig anmeldelse om indgåede valgforbund skal indleveres til valgbestyrelsens formand senest kl. 12 mandagen 22 dage før valgdagen, altså den 27. oktober kl. 12. Anmeldelsen skal enten være underskrevet af alle kandidater og stillere, eller den/de listeansvarlige skal på kandidatlisten bemyndiges til at anmelde valgforbund. Aflever anmeldelsen af valgforbund i godt tid. Tidspunktet vil stå opført i den endelige vejledning fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet, som forventes at udkomme august 2024.

Skal man indgå valgforbund? Helt overordnet kan det anbefales at indgå et valgforbund med andre nært

beslægtede partier og lister, for så går der ikke stemmer til spilde på den samlede venstrefløj. Man skal dog vide at det ifølge professor Jørgen Elklit, valgforsker på Århus Universitet, matematisk set især er til fordel for de store partier. Derfor skal man måske tænke sig om, før man indgår et valgforbund med ex. Socialdemokratiet. Det er vanskeligt at give entydige og generelle råd, hvad angår såvel et mere forpligtende politisk samarbejde (der sædvanligvis både indeholder en protokolleret politisk aftale og et teknisk valgforbund) eller et samarbejde omkring en aftale om teknisk valgforbund. Sidstnævnte - og det er det gængse - tager som nævnt sigte på at undgå stemmespild og opnå flest mulig kandidater, men vil alligevel af nogle få vælgere blive betragtet som en politisk markering. Det kan derved få indflydelse på deres stemmeafgivning.

9. Retningslinjer for dispensation ifm. med opstilling til kommunal- og regionsrådsvalget

- a. Landssekretæren har mulighed for at dispensere fra 1-årsbestemmelsen over for nye partiforeninger, hvor ingen eller kun et fåtal af medlemmerne har været medlem et år på opstillingstidspunktet. Det forudsætter dog normalt anvendelse af partiliste.
- b. Landssekretæren har i ganske særlige tilfælde mulighed for at dispensere, når der er tale om små partiforeninger, hvor det er svært at finde tilstrækkeligt med kandidater. Der må dog kun helt undtagelsesvis dispenseres på pladser, der har mulighed for at give valg. Dispensation forudsætter normalt anvendelse af partiliste.
- c. Landssekretæren har mulighed for at dispensere fra 1-årsbestemmelsen, hvor der er tale om personer med mindst 1 års aktuelt SFU-medlemskab.
- d. Landssekretæren har mulighed for at dispensere fra 1-årsbestemmelsen, hvor der er tale om personer, som på ansøgningstidspunktet repræsenterer SF i kommunalbestyrelse eller regionsråd.
- e. Indmeldelsestidspunktet er det tidspunkt, hvor medlemmet er registreret i medlemskartoteket hos partikontoret.
- f. Utilfredshed med landssekretærens afgørelser behandles af Landsledelsen.

10. Opstilling af enkelte medlemmer på andre lister i valgforbund med SF

Formelt har SF altid opfattet det som partiskadelig virksomhed (og dermed mulig udelukkelsesgrund), hvis et SF-medlem opstillede på en konkurrerende liste. Men vi har tidligere haft nogle enkelte eksempler, hvor et SF-medlem har opstillet på en anden liste (fx. en arbejder- eller lokalliste) i fuld forståelse med partiforeningen og i valgforbund med SF (og evt. andre partier). Det har ikke givet anledning til problemer. Men det kræver både fuld enighed med den lokale SF-partiforening, og at der er almindelig konsensus om det i partiforeningen!

Muligheden for at en partiforening godkender, at enkeltmedlemmer opstiller på fx. tværsocialistiske lokallister i valgforbund med SF, kan ske efter flertalsgodkendelse på et dertil indkaldt medlemsmøde.

11. Klagemuligheder og -tidsfrister

I forbindelse med partiforeningerne og regionsorganisationernes vedtagelse af og gennemførelse af opstillingsproceduren ved opstilling af henholdsvis kommunalbestyrelses- og regionsråds kandidater, kan der begås formelle fejl, som i visse tilfælde kan give anledning til klager med det formål at få omgjort dele af eller hele proceduren.

Klager over procedurefejl skal først rettes til den ansvarlige opstillingsmyndighed (stemmeudvalg/partiforeningsbestyrelse/storkredsbestyrelse), og som anden instans kan klager rettes til landsledelsen via partisekretariatet. Landsledelsen vil ofte vælge at konsultere lovnævnet inden der tages stilling til klager.

Der er ikke i SF's love fastsat bestemmelser og tidsfrister for indgivelse af klage over procedurefejl i forbindelse med opstilling til kommunal og regionsrådsvalg. Men nogle overordnede betragtninger kan alligevel gøres gældende – med alle mulige konkrete forbehold fra sag til sag. Helt generelt kan man sige, at en klage bør indgives til den relevante klageinstans hurtigst muligt efter, at klageren er blevet bekendt

med det påklagede forhold – især hvis det vil være muligt for den ansvarlige opstillingsinstans at rette en evt. fejl eller at stoppe den videre opstillingsprocedure indtil konsekvenserne af det påklagede forhold er endelig afklaret.

Hvis en partiforening f.eks. har vedtaget et sæt retningslinjer for opstilling af kommunalbestyrelseskandidater, så bør medlemmer, som måtte mene, at vedtagelsen skrider imod SF's love eller nærværende vejledning, kunne indgive klage kort tid efter vedtagelsen og inden resten af opstillingsproceduren er afviklet. En klage, når hele resten af opstillingsproceduren er gennemført, vil ikke være umulig, men dens betydning vil være svækket væsentligt, hvis det kan anføres, at klagen kunne være indgivet langt tidligere i det samlede opstillingsforløb.

På samme måde bør konstaterede uregelmæssigheder omkring afviklingen af en urafstemning indklages umiddelbart, således at det fx. er muligt at stoppe og evt. omgøre urafstemningen før stemmeoptællingen finder sted, hvis klagen findes velbegrundet. Dette udelukker dog på ingen måde klager over forhold, som man ikke har haft mulighed for at konstatere før efter et helt eller delvis afsluttet opstillingsforløb.

Tilsvarende må det være gældende, hvis det er en fællesbestyrelse (i kommuner med flere partiforeninger), som er ansvarlig for opstilling af kommunalbestyrelseskandidater, eller en storkredsorganisation, som er ansvarlig for opstilling af regionskandidater. Her vil det være partiforeningerne og medlemmerne, som er mulige indklagere, og med de samme krav om rimelig korte klagefrister over konstaterbare forhold.

12. Spørgsmål og svar i forhold til opstillingsprocedurer

Som tidligere nævnt kan yderligere spørgsmål, råd og vejledning i forhold til opstillinger rettes til

- Ole Hvas tlf. 61 62 32 73, mail ole.hvas@ft.dk

- Jens Andersen tlf. 33 37 44 87, mail jens.andersen@ft.dk

Den særligt interesserede kan endvidere læse mere i Bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2022/295>